

VŠECHNY ZLIKVIDOVAT

Vladislav Žitňák (*1932)

Vladislav Žitňák z Blatnice na Uherskohradištsku čelil tlaku komunistického režimu, který se zaměřil na celou jeho rodinu. Důvodů bylo více: uvažovali nezávisle, měli majetek a Žitňákův otec měl kontakty na odbojáře ještě z doby války, a tudíž byl pro novou totalitní moc nebezpečný. Komunisté se velmi silně obávali ozbrojeného povstání zvláště v regionech, kde existovala tradice protinacistického odboje a kde byli lidé vyzbrojeni ještě od války. A Žitňákův otec se znal s Františkem Bogatajem, velitelem paravýsadku Carbon, který prodělal v Anglii speciální kurz a pak byl v roce 1944 se skupinou vysazen na jižní Moravě. Za války úspěšně čelil nacistům a na jejím konci se stal hrdinou. *„Otec byl s Bogatajem v Carbonu. Měli vysílačku a otec obsluhoval tajnou schránku Zuzana,“* popisuje Vladislav Žitňák. Po komunistickém převratu se ovšem vědělo, že z doby protinacistického odboje mezi lidmi zůstalo ukryto mnoho zbraní. A některé i v rodině Žitňákových. Žitňák starší se navíc pokusil utéct za železnou oponu, jenže neúspěšně. Byl dopaden, uvězněn a pak přišla řada na ostatní rodinné příslušníky. *„My jsme byli navíc ještě buržoazie [...] měli jsme obchod s vínem. A když se objevilo na vývěsce ve škole, že někteří studenti nebudou připuštěni k maturitě, našel jsem tam i svoje jméno,“* popisuje Vladislav Žitňák. Ale studenti se tehdy vzbouřili a rozhodli se, že budou maturovat všichni, nebo nikdo. Takže maturitu nakonec Žitňák udělal, ale na vysokou se nedostal. Ale to nebylo to nejhorší. *„Dne 8. ledna 1959 přijeli dva estébáci z Hradiště. Jeli jsme autem, v Bučovicích jsme zastavili a oni se ptali, jestli něco nechci [...]. Já říkal, že se najím v Hradišti. Oni se tak divně tvářili: my vám něco koupíme. Tak mi koupili deset deka salámu a dva rohlíky. A jeli jsme do kriminálu. Zpočátku jsem přitom vůbec nevěděl, o co jde. Pak jsem byl osm měsíců na samotce!“*

Vladislav Žitňák měl štěstí, že se dostal do vězení až koncem 50. let, kdy režim přece jen nebyl tak přísný. Ale i tak dostal tři roky za údajnou propagaci nacismu, protože si psal s Němkou. Tyto dopisy byly samozřejmě jen záminkou. Zatkli i jeho maminku, údajně za to, že pomohla uprchlému vězni. Podle něj celá rodina i on sám čelili tlaku komunistické moci a pokusu režimu o likvidaci. Ale Vladislav Žitňák po celou dobu vzdoroval a po roce 1989 dosáhl rehabilitace a zrušení odsuzujícího rozsudku.

Vladislav Žitňák se narodil v roce 1932 ve Vnorovech, ale později žil s rodinou v Blatnici, kde měl jeho otec obchod s vínem. Důležité však bylo otcovo válečné působení a jeho známost s odvážným Františkem Bogatajem z paravýsadku Carbon. *„Měli vysílačku a přes*

ni šly zprávy do Londýna. Na základě toho shodili zbraně. Odhaduji, že to bylo asi osmnáct metrů zbraní a ty se převezly k nám, byly u nás v garáži a zbytek u souseda ve sklepě. Ale nic se nepodniklo, protože obec obsadili Němci. Já jako kluk jsem o tom samozřejmě věděl. Bral jsem to jako kovbojku, strýc zbraně odvážel na povozu s koňmi, ale kdyby ho chytili, zastřelili by ho. Mně samozřejmě nic neříkali, já jen slyšel to, co říkal otec matce. Na konci války, v roce 1945, mi bylo třináct,” vypráví Žitňák. Válka skončila a vznikla otázka, co se zbraněmi. „Pak se domluvil otec s vojáky v kasárnách, že to odvezou. Byly tam lehké kulometry, trhavina, tabletky na energetické nápoje [...]. Byly toho pytle. Lidé kolem si něco nechali. Já si také nechal kolt a souseď si nechal lehký kulomet. O tom se vědělo [...].“

Komunisté pochopitelně bedlivě sledovali, kde zbraně končí. Po únorovém převratu v roce 1948 byli velmi nervózní z každé nezávislé aktivity a nezajištěné zbraně jim přidělovali starosti. Zbraně byly jedním z důvodů, proč se o rodinu Žitňákových zajímali.

Dalším důvodem byl vztah Žitňáka staršího s Bogatajem, který byl komunisty považován za potencionálně nebezpečného, takže ho poslali do zálohy. Pak se jej pokusili zatknout, ale on jim unikl a dostal se odvážně na Západ, kde se zapojil do protikomunistického odboje. Bogataj na Západě začal působit jako zpravodajec, cvičil a vysílal do své vlasti kurýry, kteří udržovali kontakt s lidmi na druhé straně železné opony. Na Západ se ovšem také pokusil dostat otec Vladislava Žitňáka.

„Když po únoru 1948 Bogataj zdrhl, navázali znovu spojení. Já v té době chodil po zábavách, takže jsem se to dozvěděl až později. K nám jezdil pan Červeňák z Nové Vsi a on někdy v srpnu 1949 otce varoval, že má být zatčený. Že o nich StB vědí. A otec tehdy začal uvažovat, že uteče za hranice. Sháněl převaděče. Někdo mu poradil převaděče, že s ním přejde na Šumavě,” popisuje. O těchto plánech syn nevěděl, takže byl překvapený, když otce potkal v rychlíku v Čechách. „Já nevěděl, že někam jede. To bylo divné. To už sháněl přechod. Měl vše domluvené, ale převaděč ho přivedl na falešnou hranici,” vypráví Žitňák mladší. Otec byl tehdy zatčen, uvězněn, ještě předtím ale stihl převést polovinu majetku na manželku. „Dostal tři roky za přechod hranice a tu jeho půlku majetku zabavili.“ Jenže komunisté potřebovali rodinu zlikvidovat celou a také zbavit i zbývajícího majetku. Nejdřív se pokusili zabránit, aby Žitňák mladší vůbec odmaturoval. „Bylo nás tehdy asi šest až osm, které nepustili k maturitě. Ale všichni jsme se sjednotili a napsali petici, že pokud nebude připuštěný kdokoliv, nebude maturovat celá třída. Tak to ohlásili na StB. Tajní přijeli a my pořád trvali na tom, že všichni! Jeden za všechny! Tak řekli, že ve čtvrtek přijede autobus a odveze nás do Jáchymova. Ale žádný autobus nepřijel. Pak to udělali jinak. Našli učitelku, která nás měla nechat rupnout [...].“

Vladislav Žitňák nakonec odmaturoval, ale na vysokou se už nedostal. Odmítli mu dát vhodné doporučení. Měl talent na jazyky, a tak v Brně chodil na jazykovou školu. Ale to

už se blížil leden 1959. Dne 8. ledna pro něj přijeli z Hradiště. Skončil ve vězení. *„Každý den jsem chodil na výslechy. Vyslýchající byl o šest roků starší. Trvalo to čtyři pět měsíců a pak jsme začali mluvit o všem. Za pět měsíců jsem to po něm četl a začal opravovat hrubky. Pak mne upozornil, že je u mne špicl. Řekl, že když jsem s někým na té cele, abych nekecal blbosti [...].“*

V té době také zatkli jeho maminku, protože prý pomohla vězni, který utekl z Jáchymova. *„Otec byl s tímto vězněm v lágru, a když přišel k nám, matka ho nějakou dobu živila. A tak, když uprchlíka znovu dopadli, zatkli i maminku.“* Skutečným důvodem zatýkání však byl zřejmě pokus odříznout rodinu od majetku a příjmů. *„Když byla matka odsouzená, zabavili tu druhou půlku domu,“* říká Žitňák. On sám byl uvězněn pro údajný trestný čin podpory a propagace fašismu a podobných hnutí na základě soukromých dopisů, které si vyměňoval se svou německou známou. Po roce 1989 soud toto odsouzení zrušil: *„Obžalovaný v dopisech uváděl jen pravdivá fakta o stavu nesvobody v naší republice,“* stojí v odůvodnění.

Autor textu Luděk Navara